

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนโดยการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม เพื่อสอดคล้องกับการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก ตำบลวันยาว อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี” ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้แบ่งผลการศึกษิตตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

ผลการศึกษาระยะที่ 1

พบว่า ชุมชนวันยาว ตั้งอยู่ใน อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี เป็นชุมชน ที่มีความโดดเด่น ทั้งประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันยาวนาน ตั้งแต่สมัยพระเจ้าตากสินมหาราช เป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ ดินดี น้ำดี มีแม่น้ำเวฬุ ไหลผ่านในชุมชน มีวิถีชีวิตที่หลากหลาย ด้วยเสน่ห์ของคนในชุมชน วันยาวที่มีวิถีชีวิตเรียบง่าย อธิษาศัยดี และมากด้วยทรัพยากรท่องเที่ยว

และเพื่อสำรวจ ตรวจสอบความเป็นไปได้ในการทำวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างความคุ้นเคยกับคนในท้องถิ่น โดยติดต่อประสานงานกับผู้นำชุมชนในตำบลวันยาว และแนะนำตัวในวันที่มีการประชุมของชุมชน เพื่อง่ายแก่การเข้าถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญขั้นตอนในการทำวิจัยภาคสนามและเพื่อทราบถึงกระบวนการการสื่อสารในชุมชนซึ่งในขณะนี้เป็นการสร้างความคุ้นเคยเพื่อให้เกิดประโยชน์กับข้อมูลการวิจัยในระยะต่อไป

ผลการศึกษาระยะที่ 2

เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับบริบทของชุมชน สถานที่ที่เหมาะสมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน และการจัดการท่องเที่ยวชุมชนของตำบลวันยาว จากการสัมภาษณ์พบว่าตำบลวันยาว อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี เป็นสถานที่ที่มีป่าชายเลน อุดมสมบูรณ์ไปด้วยอาหารทะเลและมีอาชีพในการทำประมงชายฝั่ง เลี้ยงหอยแครง หอยนางรม ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“ตำบลเรา มีป่าชายเลนเยอะ พอมีป่าชายเลน พวกสัตว์ทะเล กุ้ง หอย ปู ปลา ก็มาอาศัยอยู่บริเวณนี้ ทำให้คนที่นี่ทำอาชีพประมง”

(สัมภาษณ์เมื่อ 15 กรกฎาคม 2565)

“คนแถวนี้ส่วนใหญ่เลี้ยงหอยนางรม ทำฟาร์มหอยนางรม ถ้าได้นั่งเรือออกไปจะเห็นฟาร์มเยอะมาก ทั้งเป็นเจ้าของตัวเอง เป็นลูกจ้าง เมื่อก่อนมีไม่มาก แต่ตอนนี้เยอะไปหมด”

(สัมภาษณ์เมื่อ 15 กรกฎาคม 2565)

“ฟาร์มหอยแครงก็มีนะ อย่างที่บอกว่าพอมีป่าชายเลนมันก็เลยอุดมสมบูรณ์ พ่อค้าส่วนหนึ่งก็มารับหอยแครง หอยนางรม จากที่นี่ไปขาย”

(สัมภาษณ์เมื่อ 15 กรกฎาคม 2565)

นอกจากการทำประมงชายฝั่งแล้ว ต่ายลวันยาว อำเภอخلง จังหวัดจันทบุรี ยังมีพืชท้องถิ่นของจันทบุรี คือ มะปัด หรือ ส้มจี๊ด ซึ่งในชุมชนใช้ในมีการประกอบอาหาร และเครื่องดื่ม เพื่อดูแลรักษาสุขภาพ ในปัจจุบันเริ่มมีจำนวนน้อยลง เนื่องจากราคาของไม้บางชนิดมีราคาสูงขึ้น ทำให้ชาวบ้านการตัดโค่น เพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ทูเรียน มังคุด เงาะ ฯลฯ จึงมีการร่วมกับสมาชิกในพื้นที่ และอนุรักษ์มะปัดในชุมชน และทำการพัฒนาแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้กับคนภายในชุมชน ชื่อว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนชีวภาพตำบลวันยาว นอกจากนี้มีส่วนมะปัดที่ปลูกในบริเวณกลุ่มวิสาหกิจชุมชนชีวภาพวันยาวแล้ว ทางกลุ่มรับซื้อผลผลิตของสมาชิกในชุมชน และนำมาแปรรูปในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า ดังคำสัมภาษณ์ดังนี้

“ที่นี่จะมี มะปัด ส้มมะปัด ปลูกด้วย ตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนขึ้นมา เป็นการส่งเสริมช่วยอนุรักษ์พืชท้องถิ่น และสร้างรายได้บางส่วนให้กับชาวบ้านด้วย”

(สัมภาษณ์เมื่อ 15 กรกฎาคม 2565)

“เมื่อก่อนปลูกกันเยอะ แต่พอมีทุเรียน มังคุด เงาะ ที่ราคาดีกว่า ก็เลยโค่นมะปัดทั้งหมด เพิ่งมีช่วงหลังที่มีกลุ่มนี้มารณรงค์ให้ปลูก พอปลูกเสร็จได้ผลผลิต ที่นี่เขาซื้อ มันก็เลยอยากปลูกเพื่อให้เป็นรายได้เสริม เขาก็นำไปแปรรูป ทำเป็นผลสดบ้าง น้ำมะปัดบ้าง หรือแปรรูปเป็นขนม”

(สัมภาษณ์เมื่อ 20 กรกฎาคม 2565)

“กลุ่มนี้จะมีหน่วยงานทั้งในและนอกเข้ามาบอย ทั้งมาเที่ยว มาดูงาน เป็นหน้าเป็นตาให้กับชุมชน ทั้งสถานที่ ทั้งสมาชิกกลุ่ม ที่มีความเข้มแข็ง เหมาะสำหรับต้อนรับนักท่องเที่ยว

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (สัมภาษณ์เมื่อ 20 กรกฎาคม 2565)

จากการสัมภาษณ์พบว่า บริเวณหมู่ที่ 6 เป็นธนาคารปูม้าและศูนย์อนุรักษ์หอยท้องถิ่นภายในชุมชนวันยาว โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ และมีกิจกรรมพายเรือคายัคชมป่าชายเลนที่บริเวณธนาคารปูม้าด้วย

“ที่หมู่ 6 มีธนาการปูม้า มีหน่วยงานเข้ามาช่วยทำช่วยอนุรักษ์ เชื้อไขไปภูกันที่นี้ และก็ที่นี้ห้ามเก็บหอยทุกชนิด เพราะว่าหอยบางอย่างเริ่มหายาก”

(สัมภาษณ์เมื่อ 20 กรกฎาคม 2565)

“เราได้รับบริจาคเรือ ค่ายค ไว้ให้นักท่องเที่ยวได้พายเรือดูป่าชายเลน ที่บริเวณหมู่ 6 ซึ่งเป็นเส้นทางที่สวยงามเป็นอุโมงค์ป่าโกงกาง พร้อมทั้งช่วงเย็น ๆ มีเหยี่ยวให้ดูอีกด้วย”

(สัมภาษณ์เมื่อ 15 กรกฎาคม 2565)

นอกจากหมู่ที่ 6 แล้ว หมู่ที่ 8 ของตำบลวันยาวยังมีธนาการปูม้า และลานป่าโกงกาง เป็นแหล่งนั่งพักผ่อน มีที่บริการนักท่องเที่ยวทั้งเรื่องอาหาร และห้องน้ำ ซึ่งธนาการของหมู่ที่ 8 ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการต่าง ๆ เช่นกัน ดังคำสัมภาษณ์ ดังนี้

“ตอนนั้นมีโครงการของพัฒนาชุมชน มาช่วยพัฒนาธนาการปู ที่หมู่ 8 ตอนนั้นก็ยังทำอยู่ ที่หมู่ 8 ยังมีที่นั่งพักผ่อน มีสะพาน มีอาหารห้องน้ำพร้อม”

(สัมภาษณ์เมื่อ 20 กรกฎาคม 2565)

อีกทั้งทางหน่วยงานราชการร่วมกับทางโรงเรียนในชุมชนสร้างพื้นที่ปลูกป่าบริเวณหมู่ที่ 4 ตำบลวันยาว อำเภอขลุง สร้างสะพานไม้ไผ่เพื่อปลูกป่าชายเลนไว้บริการนักท่องเที่ยวที่สนใจอีกด้วย ดังคำสัมภาษณ์ ที่ว่า

“ที่หมู่ 4 มีสะพานไม้ไผ่ไว้ให้นักท่องเที่ยว คนที่สนใจไปปลูกป่ากันที่นี้ น้อย ๆ ของโรงเรียนในชุมชนมาร่วมกันหน่วยงานในท้องถิ่น ช่วยกันสร้างขึ้นมา ตรงแถว ๆ ปากแม่น้ำหมู่ 4”

(สัมภาษณ์เมื่อ 20 กรกฎาคม 2565)

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์ยังพบอีกว่า บริเวณป่าชายเลนที่มีการเลี้ยงฟาร์มหอยแครง ฟาร์มหอยนางลม ยังเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของเหยี่ยวแดงอีกด้วย

“ตรงที่เขาเลี้ยงหอยกัน ป่าชายเลนที่ติดคลอง จะมีเหยี่ยวแดง อยู่เยอะ ถ้าขับเรือผ่าน แล้วมีเหยี่ยวล่อ เหยี่ยวจะมากินเหยื่อเต็มเลย นักท่องเที่ยวชอบ”

(สัมภาษณ์เมื่อ 20 กรกฎาคม 2565)

ผลการวิจัยยังพบอีกว่า ตำบลวันยาวได้มีการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอยู่แล้ว แต่ยังไม่มีการบูรณาการสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละที่เข้าด้วยกันอย่างชัดเจน เป็นการจัดการของกลุ่มเล็ก ๆ ของแต่ละพื้นที่ ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“แต่ละที่ แต่ละหมู่บ้าน รับนักท่องเที่ยวกันอยู่แล้ว แต่ว่ายังขาดการรวมกันของแต่ละหมู่บ้านที่เป็นจุดเด่นของชุมชน ถ้ารวมกันได้ก็จะเป็นจุดแข็งของตำบลเราทันที”

(สัมภาษณ์เมื่อ 15 กรกฎาคม 2565)

“มันเคยมีรวมกันบ้าง บางครั้งเราก็ไปช่วยเขา เขามาช่วยเราในการต้อนรับนักท่องเที่ยว แต่มันก็ยังไม่มีความชัดเจน ถ้ามีเป็นเส้นทางเลยก็ดี”

(สัมภาษณ์เมื่อ 20 กรกฎาคม 2565)

จากการสัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่า สถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวท่องเที่ยวที่ชุมชนตำบลวันยาว อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ประกอบไปด้วย

- 1) กลุ่มวิสาหกิจชีวภาพชุมชนวันยาว
- 2) สะพานไม้ไผ่ ปลูกป่าชายเลน ปากแม่น้ำหมู่ที่ 4
- 3) ธนาคารปูม้า ศูนย์อนุรักษ์หอยท้องถิ่น พายเรือคายัคชมอุโมงค์ป่าชายเลน หมู่ที่ 6
- 4) ป่าโกงกาง ธนาคารปูม้า หมู่ที่ 8
- 5) ฟาร์มหอยแครง ฟาร์มหอยนางรม ชมเหยี่ยวแดง

แต่ละสถานที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชนอยู่แล้วแต่ยังไม่มีการบูรณาการในการสร้างการท่องเที่ยวชุมชนร่วมกันอย่างเป็นทางการ

ผลวิจัยทางด้านข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก หรือ EEC พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักทราบข้อมูลข่าวสารบางส่วนของโครงการ EEC ว่ามีความเกี่ยวข้องกับกระตุ้นเศรษฐกิจของภาคตะวันออก ดังคำสัมภาษณ์ ที่ว่า

“พอรู้ว่า EEC จะมาช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจภาคตะวันออกให้ดียิ่งขึ้น มีการลงทุนจากต่างชาติ นักท่องเที่ยวเยอะขึ้น”

(สัมภาษณ์เมื่อ 15 กรกฎาคม 2565)

“มีช่วงหนึ่งได้ยินข่าวบอย EEC ตอนนี้ไม่ค่อยได้ยินแล้ว รู้จากข่าวประมาณว่าจะมาช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ สร้างโน่น สร้างนี่ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการทำงาน ในการเดินทาง”

(สัมภาษณ์เมื่อ 20 กรกฎาคม 2565)

ทางด้านของส่วนได้ส่วนเสียของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกกับชุมชนวันยาว อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักเห็นด้วยถ้ามีการพัฒนาอย่างยั่งยืนและต่อเนื่อง จะช่วยให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจตามที่ได้ตั้งวัตถุประสงค์ของโครงการไว้

“ถ้ามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แน่นนอนผลประโยชน์ตกอยู่กับพวกเราชาวภาคตะวันออก แน่นนอนไม่มากก็น้อย”

(สัมภาษณ์เมื่อ 15 กรกฎาคม 2565)

แต่มีบางความเห็นที่กังวลในเรื่องของการลงทุนว่าจะเอื้อประโยชน์กับคนแค่บางกลุ่ม อาจทำให้ส่วนได้ส่วนเสียของโครงการนี้ไม่ถึงชาวบ้านหรือชุมชนโดยตรง ดึงคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“เป็นโครงการที่ดีแต่พอมีเรื่องเงินเข้ามา ก็กลัวว่าจะไม่ถึงคนรากหญ้า คนที่รวยอยู่แล้วก็อาจจะรวยขึ้นไปอีก เป็นการรวยแบบกระจุกไม่กระจาย แต่ก็อาจจะไม่เป็นแบบนั้นก็ได้ ถ้ามีการกระจายที่ดีก็จะทำให้ภาคตะวันออกนั้นมีรายได้ดีขึ้นอย่างแน่นอน ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม”

(สัมภาษณ์เมื่อ 15 กรกฎาคม 2565)

นอกจากนี้ผู้ที่ให้ข้อมูลหลัก มีการรับรู้ข่าวสารด้วยภาพรวมว่า โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกหรือ EEC เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เพราะการท่องเที่ยวมีความเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ ดึงคำสัมภาษณ์ ที่ว่า

“ถ้ามันเกี่ยวกับเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวมันต้องเกี่ยวข้องแน่นอน เพราะว่ารายได้ส่วนใหญ่ของประเทศเราได้มาจากการท่องเที่ยว เห็นได้จากช่วงโควิดที่ผ่านมา ที่ไม่มีนักท่องเที่ยว ที่เที่ยวสำคัญ ๆ ล้มกันหมด”

(สัมภาษณ์เมื่อ 15 กรกฎาคม 2565)

“โครงการนี้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอยู่แล้ว เพราะภาคตะวันออกเฉียงเหนือเราสถานที่ท่องเที่ยว เป็นที่น่าสนใจเยอะ พัทยา เสมัด เกาะช้าง”

(สัมภาษณ์เมื่อ 20 กรกฎาคม 2565)

ทางด้านความรู้ด้านการท่องเที่ยวชุมชนและการท่องเที่ยวชุมชนภายใต้โครงการพัฒนา ระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักเห็นว่ามี ความแตกต่าง ต้องมีการพัฒนาให้ น่าสนใจมากยิ่งขึ้น เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว แต่ยังคงมีความลังเลว่าควรพัฒนาหรือปรับปรุงไปในทิศทาง ไหน ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“มันต้องไม่เหมือนกันก่อนและหลังเข้าโครงการ เราต้องเตรียมความพร้อมให้มากกว่าเดิม เพื่อที่จะรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาหลัง EEC เปิดตัวเต็มที่”

(สัมภาษณ์เมื่อ 20 กรกฎาคม 2565)

“ต้องเกิดการเปลี่ยนแปลง ทางที่ดีถ้ามีคนแนะนำว่าควรปรับตัวอย่างไรให้เข้ากับโครงการ พัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะดีมากเพราะว่าจะได้เข้าใจและทำให้ถูกต้องตั้งแต่แรกไม่ ต้องแก้ไข แก้ม่า”

(สัมภาษณ์เมื่อ 20 กรกฎาคม 2565)

หลังจากที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักพบว่า ข้อมูลของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับการท่องเที่ยวชุมชน ทางชุมชนวันยาวได้รับข้อมูลยังไม่มากนัก ดังนั้นผู้วิจัยได้ อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับ การยกระดับการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อให้สอดคล้องกับโครงการพัฒนาระเบียง เศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเพื่อสร้างความเข้าใจในรับรู้ข้อมูลเพื่อนำไปประชุมกลุ่มในระยะที่ 4

ผลการศึกษาระยะที่ 3

ผลการศึกษาในระยะนี้ผู้วิจัยได้นำผลวิจัยจากระยะที่ 2 ให้เป็นข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลหลัก เป็น การสัมภาษณ์ความเหมาะสมของสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชนตำบลวันยาว อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ว่าสามารถพัฒนาเพื่อสอดคล้องกับการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือมีความเหมาะสมใน การจัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยว โดยผู้วิจัยพบว่า ควรมีการบอกถึงความแตกต่างระหว่างการท่องเที่ยว ชุมชนและการท่องเที่ยวชุมชนที่สอดคล้องกับการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้กับชุมชนอีก ครั้ง ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“เราจะต้องทำความเข้าใจกับชุมชนเพื่อให้เห็นความแตกต่าง เมื่อ EEC เข้ามาเกี่ยวข้อง จะต้องทำสถานที่ท่องเที่ยว พัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวอย่างไร”

(สัมภาษณ์เมื่อ 31 กรกฎาคม 2565)

“ต้องเพิ่มความรู้ให้กับชุมชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยว EEC เพื่อให้เกิดประโยชน์และเข้าใจ ตรงกันระหว่างชุมชนกับการวิจัยในครั้งนี้

(สัมภาษณ์เมื่อ 29 กรกฎาคม 2565)

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลัก เห็นด้วยกับสถานที่ท่องเที่ยวจากผลการวิจัยระยะที่ 2 แต่ควรมีการพัฒนาเพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ คือ ยกกระดับประสบการณ์และคุณค่าจากการท่องเที่ยว การจัดระเบียบและส่งเสริมให้มีกิจกรรมที่หลากหลายตามสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อเพิ่ม คุณค่าและประสบการณ์ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“แต่ละสถานที่ที่มีความน่าสนใจ สามารถพัฒนาให้สอดคล้องกับ EEC ได้ สามารถเพิ่มประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยวได้ดี เช่น การปลูกต้นมะปราง ให้อาหารหอย ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับเราจะใส่กิจกรรมอะไรลงไป”

(สัมภาษณ์เมื่อ 25 กรกฎาคม 2565)

“สิ่งที่ EEC ต้องการจะต้องมาปรับให้สอดคล้องกับสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อให้มีความเหมาะสมด้วย ไม่ว่าจะไป ยกกระดับประสบการณ์นักท่องเที่ยว ส่งเสริมกิจกรรมให้หลากหลาย และท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ”

(สัมภาษณ์เมื่อ 31 กรกฎาคม 2565)

ผลการวิจัยยังพบอีกว่า การกำหนดการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อสอดคล้องกับการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก จะต้องมาจากการร่วมกันพูดคุยภายในชุมชน และต้องเป็นกิจกรรมที่ชุมชนนั้นมีความพร้อมในการจัด ไม่ควรสร้างขึ้นมถ้าชุมชนยังไม่มีความพร้อม เพราะอาจเกิดปัญหาตามมาได้ ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“ทางที่ดีควรมานั่งจับเข่าคุยกันในชุมชน เพื่อที่จะได้รู้ว่าการท่องเที่ยวในชุมชนน่าจะไปในทิศทางใด และเกิดการรับรู้ด้วยกัน”

(สัมภาษณ์เมื่อ 29 กรกฎาคม 2565)

“ต้องระวัง พยายามอย่าให้ชุมชนประกอบสร้างมากเกินไป จนความเป็นชุมชนหายไป เราอาจจะแนะนำได้ แต่ก็ต้องดูพื้นฐานของชุมชนด้วย

(สัมภาษณ์เมื่อ 25 กรกฎาคม 2565)

ผลการวิจัยในระยะที่ 3 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักเห็นด้วยกับสถานที่ท่องเที่ยวที่ทางชุมชนเสนอมาใน ระยะการวิจัยระยะที่ 2 และให้ความสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อสอดคล้องกับการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกกว่ามีความเหมาะสมสอดคล้องกับ EEC หรือไม่ หรือถ้ามีการเพิ่มเติมพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนต้องดูความสามารถของชุมชน ดูความเหมาะสมของชุมชนตำบลวันยาว จากผลในระยะที่ 3 ผู้วิจัยนำไปเป็นข้อมูลในการทำวิจัยระยะที่ 4

ผลการวิจัยระยะที่ 4

การวิจัยในระยะนี้เป็นการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม การประชุมระดมความคิด จากผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้ง ผู้นำชุมชน ประชาชนและหน่วยงานของรัฐ เอกชน และนักวิชาการ ร่วมเรียนรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนและหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนโดยการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม เพื่อสอดคล้องกับการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก ตำบลวันยาว อำเภอชลบุรี จังหวัดจันทบุรี ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากระยะที่ 2 และระยะที่ 3 แจ้งให้กับผู้ที่เข้าประชุมระดมความคิด จากการประชุมระดมความคิดพบว่า ควรมีการเลือกสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถพัฒนาต่อยอด และเชื่อมโยงให้เป็นเส้นทางท่องเที่ยวของ ตำบลวันยาว อำเภอชลบุรี จังหวัดจันทบุรี

“สถานที่ท่องเที่ยวที่เลือกมาต้องเอาหมดหรือเปล่า หรือว่าต้องมาคัดออกก่อนจะได้ช่วยกันคิดกิจกรรมถูกให้เหมาะสม”

(ประชุมระดมความคิดเมื่อ 6 สิงหาคม 2565)

“น่าจะทำให้เป็นเส้นทางท่องเที่ยว เพื่อที่จะได้เชื่อมโยงจุดต่าง ๆ ได้ภายในชุมชน”

(ประชุมระดมความคิดเมื่อ 6 สิงหาคม 2565)

ผลจากการประชุมระดมความคิดพบว่า ธนาคารปุม้า ศูนย์อนุรักษ์หอยท่อดึง พายเรือคายัค ชมอุโมงค์ป่าชายเลน หมู่ที่ 6 เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถเชื่อมโยงให้เป็นเส้นทางท่องเที่ยวได้ยาก เนื่องจากเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ต้องเดินทางไกลและไม่มีจุดเชื่อมโยงกับสถานที่อื่น อีกทั้งธนาคารปุม้า หมู่ 8 มีการจัดนำเสนอยู่ จึงตัดออกจากเส้นทางท่องเที่ยว

“ธนาคารปุม้าที่หมู่ 6 มันต้องเดินทางไกล นั่งรถย้อนไปมา มันไม่ต่อเนื่องกับที่อื่น”

(ประชุมระดมความคิดเมื่อ 6 สิงหาคม 2565)

“ที่จริงที่หมู่ 8 ก็มีธนาคารปุม้า ก็สามารถชดเชยของหมู่ 6 ได้ และก็เอาคายัคมาพายตรงหมู่ 8 ก็ได้”

(ประชุมระดมความคิดเมื่อ 6 สิงหาคม 2565)

จากการประชุมระดมความคิด พบว่า ทางกลุ่มมีการจัดลำดับสถานที่ท่องเที่ยวก่อน เพื่อให้ เกิดเป็นเส้นทางท่องเที่ยวภายในชุมชน โดยเริ่มจาก กลุ่มวิสาหกิจชุมชนชีวภาพตำบลวันยาว และไป สะพานไม้ไผ่ ปูลูกป่าชายเลน ปากแม่น้ำหมู่ที่ 4 จากนั้นนั่งเรือชมฟาร์มหอยแครง ฟาร์มหอยนางรม ชมเหยี่ยวแดง และขึ้นเรือที่ทำเรือหมู่ 8 ชมป่าโกงกางและธนาคารธนาคารปุม้า และกลับมาที่กลุ่ม วิสาหกิจชุมชนชีวภาพตำบลวันยาว โดยมีรถซาเล้งของชุมชนคอยรับส่งตลอดเส้นทาง

“เราน่าจะมีจุดรวมพลของนักท่องเที่ยว เพื่อให้เป็นจุดศูนย์แจ้งข่าวสารข้อมูล เก็บของ สัมภาระต่าง ๆ ซึ่ง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนชีวภาพตำบลวันยาว มีความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยว”

(ประชุมระดมความคิดเมื่อ 6 สิงหาคม 2565)

“ถ้าเอา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนชีวภาพตำบลวันยาว เป็นศูนย์กลาง ก็จะได้เป็นจุดรวม นักท่องเที่ยว และสามารถนั่งรถซาเล้งของชาวบ้าน ไปลงที่สะพานไม้ไผ่ ปากแม่น้ำหมู่ 4 ได้”

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (ประชุมระดมความคิดเมื่อ 6 สิงหาคม 2565)

“ให้ชุมชนจัดเตรียมเรือรับนักท่องเที่ยวจากปากแม่น้ำหมู่ 4 เพื่อชมหอย ดูเหยี่ยว และมาขึ้น ที่ทำเรือ หมู่ 8 มาดูป่าโกงกาง ดูธนาคารปุม้าต่อ แล้วกลับไปกลุ่มวิสาหกิจชุมชนชีวภาพตำบลวัน ยาว ”

(ประชุมระดมความคิดเมื่อ 6 สิงหาคม 2565)

“มันมีความต่อเนื่อง เป็นเส้นทางการท่องเที่ยวที่น่าสนใจเชื่อมต่อกัน ตั้งแต่ต้นจบจบ และ เก็บที่เกี่ยวสำคัญภายในชุมชนครบ”

(ประชุมระดมความคิดเมื่อ 6 สิงหาคม 2565)

จากการประชุมระดมความคิด พบว่า ควรเพิ่มประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยว ให้นักท่องเที่ยวได้รู้จัก มะปืด พืชพื้นถิ่นของชุมชน แปรรูปมะปืดอย่างง่าย ปลุกต้นมะปืดและบอกคุณค่าสรรพคุณเพื่อสุขภาพ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ ที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนชีวภาพตำบลวันยาว

“กลุ่มวิสาหกิจชุมชนต้องมีกิจกรรมที่น่าสนใจ เพื่อให้นักท่องเที่ยวประทับใจอยากกลับมาอีก ให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักมะปืด ไม่ใช่แค่รู้จักอย่างเดียวให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงมะปืดให้ได้มากที่สุด”

(ประชุมระดมความคิดเมื่อ 6 สิงหาคม 2565)

“ถ้ามีต้นมะปืด แล้วนักท่องเที่ยวได้ปลุก นักท่องเที่ยวจะประทับใจและอาจกลับมาอีก”

(ประชุมระดมความคิดเมื่อ 6 สิงหาคม 2565)

“ควรบอกเรื่องเกี่ยวกับสรรพคุณของมะปืดด้วย ให้รู้ว่ามันมีประโยชน์กับร่างกายอย่างไร สมัยก่อนใช้ทำอะไร จะได้ทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกตื่นตัว และเห็นคุณค่าของมะปืดมากยิ่งขึ้น”

(ประชุมระดมความคิดเมื่อ 6 สิงหาคม 2565)

จากการประชุมระดมความคิด พบว่า การเดินทางท่องเที่ยวตามเส้นทางที่กำหนดควรนำเอา ชาวเล้งชุมชนที่มีอยู่แล้วเป็นพาหนะในการเดินทาง เพื่อเป็นการสร้างรายได้และให้นักท่องเที่ยวได้ ประสบการณ์ที่แปลกใหม่

“ระหว่างกลุ่มวิสาหกิจไปขึ้นเรือ น่าจะเอาชาวเล้งที่มีอยู่แล้วของชุมชนมารับส่ง เพื่อที่จะได้ เพิ่มประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยว และก็ยังเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนอีกด้วย”

(ประชุมระดมความคิดเมื่อ 6 สิงหาคม 2565)

จากการประชุมระดมความคิด พบว่า การปลูกป่าชายเลนบริเวณหมู่ที่ 4 ควรให้นักท่องเที่ยว ได้หาพันธุ์ไม้ป่าชายเลนในการปลูกเอง เพื่อเป็นการสร้างประสบการณ์ที่ดี และควรเตรียมสถานที่ให้พร้อมในการปลูกป่าชายเลน

“ฝึกโกงกาง สามารถหาได้ทั่วไปตรงบริเวณป่า ก็ให้นักท่องเที่ยวหาระหว่างเดินชมสะพานไม้ไผ่ หาเองปลูกเอง แต่เราก็ต้องเตรียมไปบางส่วนด้วย”

(ประชุมระดมความคิดเมื่อ 6 สิงหาคม 2565)

“สถานที่ปลูกต้องพร้อม เพราะว่ามันร้อนมาก อาจจะต้องมีร่ม และมีที่ล้างทำความสะอาดก่อนขึ้นเรือไปดูหอย”

(ประชุมระดมความคิดเมื่อ 6 สิงหาคม 2565)

จากการประชุมระดมความคิด พบว่า ควรมีกิจกรรมการนั่งเรือชมฟาร์มหอยแครง หอยนางรม คือ ให้นักท่องเที่ยวได้เก็บเกี่ยวหอยตามฟาร์มต่าง ๆ ที่ได้ประสานงานติดต่อไว้ เพื่อที่นักท่องเที่ยวจะได้ประสบการณ์ที่ดี โดยเฉพาะเก็บหอยแครง ซึ่งภาพการคราดหอยแครงยังไม่ค่อยมีเห็นมากนัก พร้อมทั้งชมเหยี่ยวแดง

“นั่งเรือไปดูเฉย ๆ มันก็สนุกดีแต่ถ้ามีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมทำด้วยมันจะดีมาก เช่น ไปแกะหอยนางรม เก็บหอยแครง รับประทานได้ใจนักท่องเที่ยวแน่”

(ประชุมระดมความคิดเมื่อ 6 สิงหาคม 2565)

“คราดหอยแครงเนี่ย ยังไม่ค่อยเห็นภาพตามที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ มากนัก น่าจะเป็นตัวดึงดูดได้ดี”

(ประชุมระดมความคิดเมื่อ 6 สิงหาคม 2565)

“ยังมีเหยี่ยวแดงตรงฟาร์มหอย เอาหมูสามชั้นติดไปด้วยไปเป็นเหยื่อ เหยี่ยวมันชอบ”

(ประชุมระดมความคิดเมื่อ 6 สิงหาคม 2565)

จากการประชุมระดมความคิด พบว่า ควรจัดกิจกรรมถ่ายภาพลานโกงกางที่บริเวณท่าเรือ หมู่ที่ 8 เพื่อให้เป็นที่ระลึกและกิจกรรมเชิญไข่มุกของธนาคารปูม้า เพื่อให้เห็นคุณค่า ประโยชน์ของธนาคารปูม้าว่าเป็นเช่นไร

“ที่ทำเรือลานโกงกางมันสวย แสงสวย ถ้าเราจัดให้มีการถ่ายรูปเพื่อเป็นที่ระลึกตรงนี้สวยงามจะเสียเงิน หรือฟรีก็อย่ากั”

(ประชุมระดมความคิดเมื่อ 6 สิงหาคม 2565)

“ตรงธนาคารปูม้า ควรปรับปรุงให้มันดูสวยงามขึ้น และให้นักท่องเที่ยวได้ลองเหยียบปูด้วยตนเอง จะได้ช่วยสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยวด้วย”

(ประชุมระดมความคิดเมื่อ 6 สิงหาคม 2565)

จากการประชุมระดมความคิด พบว่า ควรมีกิจกรรมเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ โดยให้นักท่องเที่ยวได้ใช้ แอปพลิเคชัน การออกกำลังกาย ผ่านโทรศัพท์ ซึ่งจะเป็นการวัดแบบง่าย หรือผ่าน นาฬิกาข้อมืออัจฉริยะ ที่จะมีการประมวลผลได้ละเอียด ก่อนเริ่มการท่องเที่ยว เพื่อให้ให้ว่า หลังจากท่องเที่ยวที่ตำบลวันยาวแล้ว สามารถลดแคลอรีได้มากน้อยเท่าไร

“น่าจะหากิจกรรมที่มันต่างจากที่อื่น EEC เค้ามี่เน้นเรื่องสุขภาพ เราน่าจะมีการคำนวณแคลอรี ในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแต่ละคน จะได้รู้ว่าใช้พลังงานอะไรอย่างไรเท่าไร”

(ประชุมระดมความคิดเมื่อ 6 สิงหาคม 2565)

“แอปพลิเคชัน ตามโทรศัพท์ หรือ iWatch ก็ได้มันมีแอปอยู่ และเราก็ไม่ต้องลงทุนด้วย ใครมี iWatch ก็จะละเอียดหน่อย ใครมีแอปแค่โทรศัพท์ก็อาจจะรู้ปริมาณคร่าว ๆ”

(ประชุมระดมความคิดเมื่อ 6 สิงหาคม 2565)

จากการประชุมระดมความคิดพบว่า การจัดการท่องเที่ยวชุมชนควรจัดให้แต่ละสถานที่ท่องเที่ยวมีความเชื่อมโยงกัน และหลังจากนั้นพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวแต่ละที่ให้มีความสอดคล้องกับการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก ทั้งในเรื่องของยกระดับประสบการณ์และคุณค่าจากการท่องเที่ยว (Value Proposition) การจัดระเบียบและส่งเสริมให้มีกิจกรรมที่หลากหลายตามสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อเพิ่ม คุณค่าและประสบการณ์ ต่อยอดจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Medical tourism) และส่งเสริมรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่น จากการประชุมระดมความคิดได้เส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยว ดังนี้คือ

จุดที่ 1 เริ่มต้นที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลวันยาว เปิดแอปพลิเคชัน วัดพลังงานที่ใช้ก่อนเริ่มการท่องเที่ยว หลังจากนั้นให้นักท่องเที่ยวได้ทำความรู้จักกับ มะปัด พืชท้องถิ่น บอกสรรพคุณ และให้นักท่องเที่ยวได้เดินชมสวนมะปัด พร้อมทั้งปลูก และเดินทางด้วยซาเล้งของชุมชนไปที่ สะพานไม้ไผ่ หมู่ที่ 4

จุดที่ 2 นักท่องเที่ยวเดินทางถึง สะพานไม้ไผ่ หมู่ที่ 4 ระหว่างทางให้เก็บเมล็ดพันธุ์โก่งกางไปปลูกที่จัดเตรียมไว้ เมื่อปลูกเสร็จทำความสะอาดร่างกายและนั่งเรือชมฟาร์มหอย ดูเหยี่ยว

จุดที่ 3 นักท่องเที่ยวที่นั่งเรือไปถึงฟาร์มหอยนางรม ให้นักท่องเที่ยวได้ทดลองเก็บ แกะ หอยนางรม หลังจากนั้นไปฟาร์มหอยแครง ให้นักท่องเที่ยวได้คราดหอยแครง ทำความสะอาดร่างกายเพื่อสร้างประสบการณ์ที่ดี และให้นักท่องเที่ยวชมเหยี่ยวแดง โดยที่ใช้เหยื่อที่เตรียมมา หลังจากนั้นนั่งเรือไปยังท่าเรือหมู่ที่ 8

จุดที่ 4 นักท่องเที่ยวถึงท่าเรือ ให้ถ่ายรูปกับป่าโกงกางเพื่อเป็นภาพที่ระลึกและชมธนาคารปูม้า ทำกิจกรรมเขี่ยไข่ปู บอกประโยชน์เกี่ยวกับธนาคารปูม้าให้นักท่องเที่ยวได้ฟัง และนักกรรชาเลี้ยงกลับ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนชีวภาพวันยาว

จุดที่ 5 เมื่อนักท่องเที่ยวถึงกลุ่มวิสาหกิจชีวภาพวันยาว ให้ต้อนรับด้วยน้ำมะปี้ด และตรวจพลังงานที่ใช้ไปในการท่องเที่ยวครั้งนี้ว่าใช้ไปเท่าไร ได้ออกกำลังกายส่วนไหนบ้างเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี